

СТАНОВИЩЕ

От: *доц. д-р Стела Константинова Ангова;*
УНСС, катедра „Медии и обществени комуникации“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по 2.3. *Философия (Реторика)*.

Автор на дисертационния труд: *Кремена Стефанова Дачова*
Тема на дисертационния труд:

„ПРОМЕНИ В НЕВЕРБАЛНИТЕ КОДОВЕ В ПУБЛИЧНАТА КОМУНИКАЦИЯ В УСЛОВИЯ НА ГЛОБАЛНОТО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ЗА ЗДРАВЕТО – COVID – 19“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед на Ректора на СУ.

Темата на дисертационния труд е безспорно важна и съществено допринася с ново знание в контекста на невербалната публична комуникация в условия на криза (риск). Този аспект на комуникацията се оказва съществен във време, в което хората не бяха насърчавани да имат близък физически контакт (някъде дори призоваваха за социална дистанция). Комуникационната среда бе затруднена от маски, защитни облекла, а това се отрази и на изразяването на невербална подкрепа. Актуалността и важността на темата бих аргументирала и с дългосрочните последици, за които говори и докторантът в увода на труда си. Страхът, изолацията, качеството на информацията, както и нейното рамкиране, във вербален и невербален план – тези елементи на пандемията дават своето отражение и сега. Докторантът е прав в своето твърдение:

„Комуникацията в условия на риск (risk communication) стана тема – актуална не само за учените, работещи в сферата на комуникациите, но и за изследователи от много други научни сфери“ (с. 4). Аз ще го подкрепя с пример: Кралският колеж за медицински сестри в Обединеното кралство има раздел на уебсайта си, посветен на важността на езика на тялото (по данни на CNN)¹. Изследователи се обединяват около идеята, че Ковид промени начина, по който общуваме, и още нещо важно – не сме автентични по предишния начин, а по-скоро изкуствени².

Намирам за оригинална целта на изследването да „анализира мултимодалностите на съвременната публична реторика с цел да установи степента, до която пандемията COVID-19 и свързаните с нея промени в обществото (констатирани в периода на изследваната времева рамка (2020 – 2022 г.) са повлияли на невербалното поведение на човека“ (с. 8-9). Изследването е фокусирано върху две групи публични говорители и тяхното невербално поведение – значими личности в национален план и такива в световен. На анализ е подложено невербалното поведение на политически фигури (петима с влияние в света и Европа и двама – в България). Подборът им е логичен, тъй като, макар и кризата в основата си да бе здравна, тя бе комуникирана редовно през политическата реторика. Разгледани са невербалните послания на Доналд Тръмп, Джо Байдън, Владимир Путин, Ангела Меркел, Борис Джонсън, Румен и Бойко Борисов. Одобрявам изборът им като изследователски обект, тъй като важна тяхна роля е тази на лидера на мнение. От позицията на времето е

---

¹ Coronavirus has stolen our most meaningful ways to connect by Bianca Nobilo, CNN.
<https://edition.cnn.com/interactive/2020/06/world/coronavirus-body-language-wellness/>

² The coronavirus pandemic has made communication more important than ever.
<https://news.temple.edu/news/2020-09-16/coronavirus-pandemic-has-made-communication-more-important-ever>

от важност както за науката, така и за социума като цяло, да се анализират техните послания, особено невербалният им контекст, за да може да се идентифицира ефектът и съответно отговорността.

Адмиравам интердисциплинарния подход и социалната ангажираност на автора към изследвания проблем. Съгласна съм с посочения принос за модела 'to SURVIVE' – авторска концепция за дешифрирането на невербалната комуникация след предизвиканите от пандемията трансформации, особено в полето на реториката. Тук виждаме научна смелост и изследователска ангажираност към анализа на изследователския проблем и към надграждане на съществуващата теория. Докторантът има участие с доклад и научна публикация по тази тема и бих препоръчала при желание да бъде осъществена и публикация на английски език, за да има по-голямо разпространение на този съществен научно-изследователски принос.

Разбира се, приемам като коректно дефинирани и останалите два изведени приноса – обогатеното и критично осмислено теоретично знание и приложността на изследването в посока дистанцията като реална проксемична категория.

Дисертационният труд е създаден по правилата на научния жанр. Включени са всички задължителни методологически атрибути. Текстът е написан на научен език и е ориентиран към широка аудитория. Има своето значение за теорията, практиката и обществото. Проведеното изследване е осъществено с научно внимание. Поради всички тези причини ще дам своя положителен глас за присъждането на ОНС „доктор“ на Кремена Стефанова Дачова за нейния дисертационен труд на тема „Промени в

невербалните кодове в публичната комуникация в условия на глобалното предизвикателство за здравето – COVID – 19”.

06.10.23

доц. д-р Стела Ангова